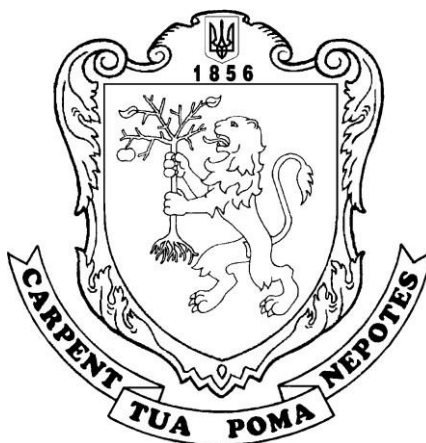

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕНЕТИКИ, СЕЛЕКЦІЇ ТА ЗАХИСТУ РОСЛИН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«КАРАНТИН РОСЛИН»
для студентів, що навчаються за ОПП «Агрономія»
за спеціальністю 201 Агрономія ОС Бакалавр

Розглянуто на засіданні кафедри
генетики, селекції та захисту рослин
Протокол № 7 від 31 січня 2023 р.

Львів 2023

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

(шифр і назва)

Спеціальність: 201 Агрономія

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма: «Агрономія»

(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни: *вибірковий компонент професійної підготовки*

Кількість кредитів — 5

Загальна кількість годин — 150

Вид контролю: екзамен

Розробник: кандидат біологічних наук, доцент Голячук Юлія Сергіївна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

«Першою лінією оборони» називають карантин рослин, який «захищає» кордони країни від проникнення відсутніх і потенційно економічно небезпечних шкідливих організмів: збудників хвороб, шкідників, бур'янів. Загрозу рослинним ресурсам також становлять карантинні об'єкти, що є обмежено поширеними на території України, а також регульовані некарантинні організми, наявність яких суворо контролюється в посадковому й насіннєвому матеріалі польових, овочевих, плодкових, ягідних культур, а також декоративних рослин, лісових порід тощо.

«Карантин рослин» є вибірковою навчальною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Агрономія» спеціальності 201 Агрономія. Освоєння даної дисципліни дозволить студентам ознайомитися з основними діагностичними ознаками ураження рослин карантинними хворобами, особливостями морфології й біології карантинних шкідників і бур'янів, сучасними методами діагностики й карантинними заходами з обмеження поширення карантинних об'єктів.

Таким чином, основними завданнями вивчення дисципліни «Карантин рослин» є набуття студентами ґрунтовних знань з діагностики хвороб, визначення шкідників і бур'янів за морфологічними ознаками, вивчення основних принципів і засад регулювання карантинних шкідливих об'єктів і роботи фітосанітарної служби України.

МЕТА КУРСУ

Освоєння дисципліни «Карантин рослин» дозволить студентам набути інтегральної, а також загальних і фахових компетентностей:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички здійснення безпечної діяльності;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (захист рослин);
- здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

Здобуття зазначених компетентностей забезпечується через наступні програмні результати навчання:

- демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії;
- володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття;
- ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов;
- проєктувати й організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції та відповідно до чинних вимог.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни передбачає аудиторні заняття й самостійне опрацювання матеріалу. Завершується вивчення курсу екзаменом, який студенти складають наприкінці семестру.

Аудиторні заняття включають лекції та лабораторні заняття. Виклад лекційного матеріалу супроводжується унаочненням у вигляді презентацій кожної теми за допомогою технічних засобів навчання. Під час лекцій викладач також використовує зворотній зв'язок із аудиторією у вигляді спілкування у форматі «питання–відповідь». Активній діалог між викладачем і студентами під час лекції дозволяє зосереджувати увагу студентів на темі лекції, а також виявляти ті питання, на яких варто більше зосередити увагу для детальнішого пояснення.

Під час лабораторних занять студенти опрацьовують завдання з використанням наочних методів навчання, що включають роздатковий матеріал з ілюстраціями морфологічних ознак карантинних і регульованих некарантинних шкідників, хвороб і бур'янів, гербарії карантинних бур'янів,

обмежено поширених на території України, колекцію насіння бур'янів, проспекти карантинних об'єктів, обмежено поширених і відсутніх на території України. Засвоєнню матеріалу сприяє наочний матеріал у вигляді навчальних стендів, що узагальнюють інформацію про карантинні об'єкти, відсутні на території України.

Практичне заняття, що стосується сучасних методів діагностування карантинних організмів, проводиться на базі ДУ «Львівська обласна фітосанітарна лабораторія», де провідні спеціалісти безпосередньо в лабораторії демонструють методи виявлення регульованих шкідливих організмів.

Самостійна робота полягає в опрацюванні питань, винесених на самостійне опрацювання за темами навчальної дисципліни, а також у підготовці до складання іспиту. Під час самостійного опрацювання матеріалу студенти використовують рекомендовану літературу, методичні рекомендації для самостійного вивчення матеріалу, рекомендовані Інтернет-джерела.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (теми лекцій)

Розділ 1. Карантинні організми, обмежено поширені на території України, та регульовані некарантинні організми

Тема 1. Історія створення, структура та призначення департаменту фітосанітарії Держпродспоживслужби України у сфері карантину рослин.

- 1.1. Історія створення карантинної служби.
- 1.2. Нормативно-правова база служби з карантину рослин.
- 1.3. Основні завдання департаменту фітосанітарії Держпродспоживслужби у сфері карантину рослин.
- 1.4. Перелік регульованих шкідливих організмів.

Тема 2. Сучасні методи діагностування карантинних організмів.

- 2.1. Фітосанітарна експертиза об'єктів регулювання.
- 2.2. Ентомологічна експертиза.
- 2.3. Мікологічна експертиза.
- 2.4. Вірусологічна експертиза.
- 2.5. Бактеріологічна експертиза.
- 2.6. Нематологічна експертиза.
- 2.7. Гербологічна експертиза.

Тема 3. Карантинні шкідники рослин, обмежено поширені в Україні.

- 3.1. Західний кукурудзяний жук.
- 3.2. Американський білий метелик.
- 3.3. Картопляна міль.
- 3.4. Південноамериканська томатна міль.
- 3.5. Західний квітковий трипс.

Тема 4. Карантинні хвороби рослин і нематоди, обмежено поширені в Україні.

- 4.1. Золотиста картопляна нематода.
- 4.2. Віспа (шарка) сливи.
- 4.3. Ризоманія цукрового буряку.
- 4.4. Бактеріальний опік плодів.
- 4.5. Рак картоплі.

4.6. Пасмо льону.

Тема 5. Карантинні бур'яни, обмежено поширені в Україні.

5.1. Амброзія полинолиста.

5.2. Повитиці.

5.3. Гірчак повзучий (степовий).

5.4. Ценхрус довгоголовий.

5.5. Сорго алепське (гумай).

5.6. Паслін колючий.

Тема 6. Регульовані некарантинні шкідливі організми.

6.1. Комахи.

6.2. Нематоди.

6.3. Хвороби рослин.

6.4. Бур'яни.

Розділ 2. Карантинні організми, відсутні на території України

Тема 7. Карантинні види комах і кліщів, відсутні в Україні.

7.1. Комахи-шкідники запасів.

7.2. Шкідники лісових порід.

7.3. Комахи-шкідники сільськогосподарських і декоративних культур.

7.4. Кліщі.

Тема 8. Карантинні хвороби рослин, відсутні в Україні.

8.1. Грибні хвороби рослин.

8.2. Бактеріальні хвороби рослин.

8.3. Вірусні хвороби рослин.

Тема 9. Карантинні нематоди й бур'яни, відсутні в Україні.

9.1. Нематоди.

9.2. Бур'яни.

Теми лабораторних занять

№ теми	Назва заняття
1	Основні поняття, завдання та правові документи, якими у своїй роботі керується департамент фітосанітарії Держпродспоживслужби України. Вивчення нормативно-правової бази. Ознайомлення з «Переліком регульованих шкідливих організмів»
2	Принципи та правила проведення карантинного огляду й лабораторної експертизи карантинних шкідників, хвороб і бур'янів.
3	Вивчення головних ознак карантинних видів шкідників, обмежено поширених в Україні: західний кукурудзяний жук; західний квітковий трипс; американський білий метелик; картопляна міль; південноамериканська томатна міль.
4	Вивчення головних ознак карантинних хвороб і нематод, обмежено поширених в Україні: золотиста картопляна нематода; віспа (шарка) сливи; ризоманія цукрового буряку; бактеріальний опік плодів; рак картоплі; пасмо льону.

№ теми	Назва заняття
5	Вивчення головних ознак видів карантинних бур'янів, обмежено поширених в Україні: амброзія полинолиста; повитиці; гірчак повзучий (степовий); ценхрус довгоголковий; сорго алепське; (гумай); паслін колючий.
6	Вивчення головних ознак регульованих некарантинних шкідливих організмів.
7	Вивчення головних ознак видів карантинних комах і кліщів, відсутніх в Україні.
8	Вивчення головних ознак карантинних хвороб рослин, відсутніх в Україні.
9	Вивчення головних ознак карантинних видів нематод і бур'янів, відсутніх в Україні.

Питання, винесені на самостійне вивчення

№ теми	Питання
1	Основні положення «Закону про карантин рослин».
	Нормативно-правова база України у сфері карантину рослин.
2	Особливості проведення інспектування об'єктів регулювання на кордоні.
3	Карантинні заходи з обмеження поширення шкідників рослин, що належать до списку А–2 Переліку регульованих шкідливих організмів.
4	Карантинні заходи з обмеження поширення хвороб рослин і нематод, що належать до списку А–2 Переліку регульованих шкідливих організмів.
5	Карантинні заходи з обмеження поширення бур'янів, що належать до списку А–2 Переліку регульованих шкідливих організмів.
6	Особливості виявлення регульованих некарантинних організмів і запровадження карантинних заходів проти них.
7	Завдання й принципи організації лісового карантину.
	Методика обліку карантинних шкідників лісу та карантинні заходи.
8	Особливості виявлення й ідентифікації карантинних хвороб рослин, відсутніх на території України (список А–1 Переліку регульованих шкідливих організмів).
9	Особливості виявлення, обліку й ідентифікації карантинних нематод і бур'янів, що належать до списку А–1 Переліку регульованих шкідливих організмів (відсутні на території України).

ОЦІНЮВАННЯ

Перевірка викладачем засвоєння студентами матеріалу здійснюється за допомогою поточного контролю, проміжної й семестрової атестації.

Поточний контроль полягає в індивідуальному усному або письмовому опитуванні студентів, перевірці вміння студентів правильно визначити карантинний статус шкідливого організму, підібрати метод ідентифікації регульованого шкідливого організму, запропонувати карантинні заходи з локалізації, обмеження поширення або ліквідації регульованого шкідливого організму. При цьому студент має орієнтуватися в основних діагностичних ознаках ураження рослин карантинними хворобами, особливостях морфології і біології карантинних шкідників і бур'янів.

Проміжна атестація полягає в проведенні підсумкової контрольної роботи або тестового контролю засвоєного матеріалу.

Семестрова атестація являє собою підсумковий контроль знань і вмінь студентів з дисципліни за визначеним переліком, наведеним нижче.

Питання та завдання для поточного й підсумкового контролю знань і вмінь студентів з навчальної дисципліни «Карантин рослин»

1. Дайте визначення поняття «карантин рослин». Вкажіть відповідальні державні та міжнародні структури у сфері карантину рослин.
2. Вкажіть основні завдання фітосанітарних інспекцій у сфері карантину рослин.
3. Опишіть види карантину та їх значення.
4. Дайте визначення і охарактеризуйте «карантинні об'єкти» та «підкарантинні матеріали».
5. Наведіть нормативно-правові акти у сфері карантину рослин.
6. Вкажіть способи розповсюдження шкідливих організмів.
7. Опишіть мету й порядок проведення догляду вантажів при перетині кордону.
8. Опишіть порядок проведення лабораторної експертизи карантинних об'єктів.
9. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення ентомологічної лабораторної експертизи.
10. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення фітопатологічної лабораторної експертизи.
11. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення гербологічної і нематологічної лабораторних експертиз.
12. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення мікологічної лабораторної експертизи.
13. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення бактеріологічної лабораторної експертизи.
14. Охарактеризуйте мету, завдання, порядок проведення вірусологічної лабораторної експертизи.

15. Поясніть призначення Переліку регульованих шкідливих організмів. Вкажіть списки, що до нього входять.
16. Поясніть призначення Переліку карантинних шкідників, обмежено поширених на території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
17. Охарактеризуйте біологію, шкідливість і способи поширення американського білого метелика.
18. Охарактеризуйте біологію, шкідливість і способи поширення західного кукурудзяного жука.
19. Охарактеризуйте біологію, шкідливість і способи поширення картопляної молі.
20. Охарактеризуйте біологію, шкідливість і способи поширення західного квіткового трипса.
21. Охарактеризуйте біологію, шкідливість і способи поширення південноамериканської томатної молі.
22. Вкажіть основні карантинні заходи від карантинних шкідників рослин, обмежено поширених на території України.
23. Поясніть призначення Переліку карантинних хвороб, обмежено поширених на території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
24. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість золотистої картопляної нематоди.
25. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість збудника бактеріального опіку плодів.
26. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість збудника віспи (шарки) слив.
27. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість збудника ризоманії буряку.
28. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість збудника раку картоплі.
29. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість збудника пасма льону.
30. Вкажіть основні карантинні заходи від карантинних хвороб рослин, обмежено поширених на території України.
31. Поясніть призначення Переліку карантинних бур'янів, обмежено поширених на території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
32. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення амброзії полинолистої.
33. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення повитиць.
34. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення гірчака рожевого (повзучого).
35. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення сорго алепського, або гумаю.
36. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення ценхрусу довгоголкового.
37. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення пасльону колючого.
38. Вкажіть основні карантинні заходи від карантинних бур'янів, обмежено поширених на території України.
39. Поясніть призначення Переліку регульованих некарантинних шкідників на

- території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
40. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення виноградної філоксери.
 41. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення каліфорнійської щитівки.
 42. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення японської паличкоподібної щитівки.
 43. Вкажіть основні фітосанітарні заходи від регульованих некарантинних шкідників на території України.
 44. Поясніть призначення Переліку регульованих некарантинних хвороб на території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
 45. Вкажіть симптоми, шкідливість та способи поширення бактеріальної плямистості листя кісточкових.
 46. Вкажіть симптоми, шкідливість та способи поширення чорної бактеріальної плямистості пасльонових.
 47. Вкажіть симптоми, шкідливість та способи поширення кільцевої гнилі картоплі.
 48. Вкажіть симптоми, шкідливість та способи поширення вірусу плямистого вілту томатів.
 49. Вкажіть симптоми, шкідливість та способи поширення віроїду веретеноподібності бульб картоплі.
 50. Вкажіть основні фітосанітарні заходи від регульованих некарантинних хвороб рослин на території України.
 51. Поясніть призначення Переліку регульованих некарантинних нематод і бур'янів, обмежено поширених на території України. Вкажіть об'єкти, які до нього входять.
 52. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість стеблової нематоди.
 53. Опишіть морфологію, біологію, шкідливість стеблової нематоди картоплі.
 54. Наведіть основні фітосанітарні заходи від регульованих некарантинних нематод рослин на території України.
 55. Охарактеризуйте морфологію, біологію, шкідливість та способи поширення айланту найвищого.
 56. Наведіть основні фітосанітарні заходи від регульованих некарантинних бур'янів на території України.
 57. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення вусачів з роду *Monochamus*.
 58. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення китайського та азійського вусачів.
 59. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення середземноморської плодової мухи.
 60. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення карантинних видів зерноїдів.
 61. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення японського жука.
 62. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення білокаймистого жука.
 63. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення капрового жука.
 64. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення карантинних видів

- кукурудзяних жуків, відсутніх на території України.
65. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення плодового довгоносика.
 66. Опишіть біологію, шкідливість, способи поширення трипса Пальмі.
 67. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника аскохітозу хризантем.
 68. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника білої іржі хризантем.
 69. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника фітофторозу коренів суниці.
 70. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника диплодіозу кукурудзи.
 71. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника сажки картоплі.
 72. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника індійської сажки пшениці.
 73. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника фіалофорозу гвоздики.
 74. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника вілту, або в'янення, дубу.
 75. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника бактеріального в'янення винограду.
 76. Охарактеризуйте симптоми, шкідливість та способи поширення збудника хвороби Пірса.

Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни «Карантин рослин»

Оцінка *«відмінно»* (90-100 б.) виставляється студентові, який повністю засвоїв матеріал, вільно володіє основними поняттями з карантину рослин, засвоїв основні завдання й принципи проведення фітосанітарної експертизи підкарантинних матеріалів, вільно орієнтується в переліку регульованих шкідливих організмів, біологічних особливостях і шкідливості карантинних шкідників, хвороб і бур'янів, які є обмежено поширеними або відсутніми на території України, а також належать до списку регульованих некарантинних шкідливих організмів.

Оцінка *«добре»* (75-89 б.) виставляється студентові, який добре володіє основними поняттями з карантину рослин, орієнтується в основних принципах проведення фітосанітарної експертизи підкарантинних матеріалів, орієнтується в переліку регульованих шкідливих організмів, біологічних особливостях і шкідливості карантинних шкідників, хвороб і бур'янів, які є обмежено поширеними або відсутніми на території України, а також належать до списку регульованих некарантинних шкідливих організмів.

Оцінка *«задовільно»* (60-74 б.) виставляється студентові, який в основному володіє поняттями з карантину рослин, орієнтується в основних особливостях шкідливих організмів, які є обмежено поширеними на території України або належать до списку регульованих некарантинних шкідливих

організмів.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів) виставляється студентові, який не знає суттєвої частини програмного матеріалу, допускає значні помилки у визначенні понять з карантину рослин, не засвоїв основних особливостей біології і шкідливості карантинних об'єктів. Матеріал викладає хаотично.

Рекомендована література

Базова

1. Карантинні шкідливі організми. Мовчан О. М., Устінов І. Д., Марков І. Л. та ін. Київ : Світ, 2000. 197 с.
2. Карантинні шкідники та хвороби рослин. Супіханов Б. М., Левченко В. І., Івченко В. М. та ін. Суми : ВАТ Сумська обласна друкарня, видавництво Козацький вал, 2005. 184 с.

Допоміжна

3. Закон України «Про карантин рослин». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
4. Карантинні хвороби рослин: підручник. Родігін В. М., Марютін Ф. Н., Устінов О. О. та ін. Харк. Нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2002. 360 с.
5. Про затвердження Переліку регульованих шкідливих організмів : Наказ Міністерства аграрної політики України № 716 від 29.11.2006. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-06#Text>
6. Станкевич С. В. Методи експертизи підкарантинних матеріалів : навч. посібник. Харків : ФОП Бровін О.В., 2017. 255 с.
7. Федоренко В. П., Лапа О. М., Омелюта В. П. Західний кукурудзяний хук. К. : Колобіг. 2005. 40 с.
8. Фітосанітарний моніторинг. Доля М. М., Покозій Й. Т., Мамчур Р. М. та ін. К. : ННЦ ІАЕ, 2004. 294 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси — книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет:
 - <http://www.consumer.gov.ua>
 - <http://www.eppo.int>
 - <http://karantyn.com/>
 - <http://onlinelibrary.wiley.com>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Освоєння курсу «Карантин рослин» передбачає аудиторну й самостійну роботу. Під час лекцій студенти ведуть конспект. Для засвоєння матеріалу й отримання практичних навичок студенти виконують лабораторні роботи в лабораторії з ентомології й карантину рослин, а також на базі ДУ «Львівська обласна фітосанітарна лабораторія». Під час виконання лабораторних занять студенти виконують завдання й оформлюють їх у зошитах для лабораторних робіт. У лабораторії студенти повинні дотримуватися дисципліни, а також правил з техніки безпеки під час проведення лабораторних занять з «Карантину рослин», з якими вони знайомляться напершому занятті з курсу й розписуються в журналі інструктажу з техніки безпеки.

Засвоєння матеріалу й виконання лабораторної роботи студентом регулярно перевіряється викладачем з виставленням оцінки за відповідну роботу в електронний журнал роботи викладача. Під час проміжної атестації викладач підсумовує отримані бали й виставляє їх у відомості.

У разі відсутності студента на лекції він опрацьовує пропущений матеріал самостійно з конспектуванням відповідної теми. У випадку, коли студент пропустив більше, ніж 6 академічних годин лекційного матеріалу, він готує реферат на кожен пропущену тему лекції.

Пропущені лабораторні заняття студент самостійно відпрацьовує в лабораторії після консультації з викладачем, який пояснює зміст і завдання лабораторної роботи. Відпрацювання занять здійснюється згідно графіку відпрацювань пропущених занять з дисципліни «Карантин рослин», який складається на кафедрі генетики, селекції та захисту рослин. Виконавши пропущену лабораторну роботу, студент отримує від викладача відповідну оцінку, яку викладач виставляє в електронний журнал.

Під час складання іспиту, виконання рефератів, які студент виконує самостійно, не допускається порушення правил академічної доброчесності.